

**ОМУЗИИ
ВА ТАЪЛИМИ ГРАММАТИКАИ
ЗАБОНИ АНГЛИСИ ТАВАССУТИ
МАҶОЗ**

*Ҳомидова Мунира Нӯмоновна, н.и.ф., дотсент;
Холов Саидмуҳиддин Саидмуродович, сармуаллими
кафедраи тарҷума ва грамматикаи забони
англисии факултети забонҳои хориҷии МДТ “ДДХ
ба номи акад. Б.Ғафуров” (Тоҷикистон, Хучанд)*

**ИЗУЧЕНИЕ
И ПРЕПОДАВАНИЕ
ГРАММАТИКИ АНГЛИЙСКОГО
ЯЗЫКА С ПОМОЩЬЮ МЕТАФОР**

*Ҳамидова Мунира Нумановна, к.ф.н., доцент;
Холов Саидмуҳиддин Саидмуродович, старший
преподаватель кафедры перевода и грамматики
английского языка ГОУ “ХГУ имени Б.Гафурова”
(Таджикистан, Худжанд)*

**LEARNING AND
TEACHING OF ENGLISH
GRAMMAR THROUGH
METAPHOR**

*Homidova Munira Numonovna, candidate of
philological sciences, Associate Professor, E-mail:
munira.homidova@mail.ru; Kholov Saidmuhiddin
Saidmurodovich, senior lecturer of translation and
English grammar department under the SEI “KhSU
named after acad B.Gafurov” (Tajikistan, Khujand),
E-mail: saidmuhiddin@yahoo.com*

Вожаҳои калидӣ: маҷоз, грамматика, ҳодиса, донишҷӯ, омӯзгор, боғи табиӣ, девори хиштӣ

Мақола ба масъалаи омӯзиши ва таълими грамматикаи забони англисӣ тавассути маҷозӣ баҳшида шудааст. Қайд карда мешавад, ки маҷоз на танҳо барои тасвир намудани олами воқеӣ ё барои аз нигоҳи дигар баррасӣ намудани ягон мафҳум ё андеша ёрӣ мерасонад, балки барои фаҳмидани назария ва ҳулосаҳои илмии душворфаҳму баҳсталаби таълиму омӯзиши забонҳои хориҷӣ як имконияти васеъ фароҳам меовард. Инчунин дар такмили касбии омӯзгорон чун як воситаи тасвири мафҳумот мавқеи муҳимро ишғол мекунад. Муаллифони мақола кӯшиши намудаанд, ки ду роҳи омӯзиши грамматикаро бо номи девори хиштӣ, ки донишҷӯён сохти грамматикӣ забонро зина ба зина аз худ мекунанд ва боғи табиӣ, ки донишҷӯён грамматикаро дар алоқамандӣ бо ҳодисаи ҳаррӯза омӯхта, ҳодисаҳои забониро ба таври амалӣ дар забон истифода мебаранд, пешкаш намоянд. Муаллифон тавсия медиҳанд, ки омӯзгорон бояд ин ду усул, яъне “боғи табиӣ” ва “девори хиштӣ”-ро дар дарс муттаҳид намуда истифода баранд, то ки таълими грамматика боз ҳам самараноктар шавад.

Ключевые слова: метафора, грамматика, ситуация, студент, преподаватель, естественный сад, кирпичная стена

Статья посвящена изучению и преподаванию грамматики английского языка через метафору. Она показывает, что метафора не только помогает описать реальный мир или взглянуть на любую концепцию или идею с другой точки зрения, но также дает широкую возможность понять сложные и противоречивые научные теории и принципы преподавания иностранного языка. Он также играет важную роль в профессиональном развитии учителей как средство описания понятий. Авторы статьи предлагают два способа эффективного овладения грамматикой: «кирпичная стена», где ученики постепенно осваивают грамматическую структуру языка, и «органический сад», где ученики изучают грамматику в реальных жизненных ситуациях и практикуют свои грамматические навыки в языковые контексты иностранного языка. Авторы рекомендуют учителям использовать эти два метода – “естественный сад” и “кирпичную стену” - в своих уроках, чтобы сделать изучение грамматики более эффективным.

Key words: metaphor, grammar, situation, student, teacher, organic garden, brick wall

The article deals with the study and teaching of English grammar through metaphor. It shows that metaphor not only helps to describe the real world or to look at any concept or idea from another point of view, but also provides a wide opportunity to understand the complex and contradictory foreign language teachings research theories and principles. It also plays an important role in teachers' professional development as a means of describing concepts. The authors of the article offer two ways to effectively master grammar called "brick wall", where students gradually master the grammatical structure of language, and "organic garden", where students study grammar in real-life situations and practice their grammar skills in foreign language contexts. The authors recommend teachers to use these two methods, the natural garden and the brick wall, in their classroom to make the study of grammar more effective.

Метафора (ё маҷоз) аз калимаи юнонӣ “metapherein” гирифта шуда, маънояш “баёнқунӣ” мебошад. Маҷоз ин калима ва иборае мебошад, ки дар маъноӣ ғайриасли маҷозиаши истифода бурда шуда, ягон ашёи муайян ё ҳодисаҳоро бо дигар ашё аз рӯи аломатҳои умумиашон муқоиса мекунад.

Он чи ки дар муқоиса баён мешавад, ин маъно ба шумор меравад: маъноӣ пурраи як калима дар алоқа, мафҳум ё фикр оварда шуда, номуайян мебошад. Мисол: My teacher is a dragon.

Аз таҳлилҳо бармеояд, ки маҷоз ғайр аз он ки ибораву ҷумлаҳои иншонамудан нависандагонро ифодануку пуробуранг менамояд, боз якчанд хусусияти дигаре ҳам дорад, ки онро мавриди ҷалби таваҷҷӯҳи муҳаққиқон гардонидаст.

Ин буд, ки соли 1980 олимони равияи забоншиносии зеҳнӣ (когнитивӣ) ба маҷоз (метафора) диққати махсус зоҳир намуданд. Онҳо тадқиқоти худро аз инсон оғоз намуда, асосан ба он таваҷҷӯҳ доданд, ки одам дунёро чи гуна тасаввур мекунад. Ин имкон дод, ки ба паҳлӯҳои мухталиф ва хусусиятҳои бештари воҳидҳои маҷозӣ равшанӣ андохта шавад. Олимони он равия маҷозро на ин ки услуби забонӣ, балки падидаи ақлӣ махсуб медонанд [2,с.49-1980].

Метафора барои тасвир намудани олами воқеӣ кӯмак намуда, барои аз нигоҳи дигар баррасӣ намудани ягон мафҳум ё андеша ёрӣ мерасонад. Масалан, азбаски майна ба тори тортанак монанд аст, он метавонад нисбати майна маҷозӣ хубе шавад, зеро он нозук, хеле хурд, ғавқулхассос буда, ҳама чизро ба ҳам мепайвандад.

Маҷозҳо барои фаҳмидани назария ва ҳулосаҳои илмӣ мушқилфаҳму пурбаҳси таълиму омӯзиши забонҳои хориҷӣ як имконияти васеъ фароҳам оварда, дар тақмили касбии омӯзгорон низ чун як воситаи тасвири мафҳумот мавқеи муҳимро ишғол мекунад.

Метавон аз метафора барои фаҳмидани табиати забон ва таълими пурсамари он истифода бурд. Вобаста ба ин дар мақолаи мазкур маҷозан ё бо метафора фаҳмидани ду қолаби омӯзиши забон ва ду роҳи омӯзиши грамматика мавриди баррасӣ қарор дода мешаванд.

Ин маҷозҳо ба мо ҷиҳати фаҳмидани он кӯмак мерасонанд, ки чаро баъзе усулҳои таълим натиҷаи дилхоҳ намедиханд, ҷи тавр баъзе машқҳои грамматикӣ барои дуруст ва озод сухан қардани донишҷӯён ба забони англисӣ таъсири назаррасдоранд.

Олими амриқоӣ Нунан [3,с.1998-101] дар асари худ оид ба ин масъала чунин фикрро иброз намудааст: «Маҷозан, омӯзиши забони хориҷӣ тавассути ин усул мисли сохтани девор аст. Девори забонӣ якбора ё баробари як “хишти” забонӣ сохта мешавад».

Хишти асосии грамматикӣ дар пойдевор ҷойгир шудааст ва ин таҳкурсии барои баргараф намудани мушқилиҳои бисёри забон мақоми муҳим дорад. Яке аз вазифаҳои масъули омӯзандагон ин хиштҳои забониро бо тартиботи дурусташон аз худ намудан аст, яъне аввалан хишти калимаҳо ва сониян хишти ҷумлаҳо. Агар ин хиштҳо аз рӯи тартиботашон дуруст гузошта ё ҷобачо қарда нашаванд, пас девори сохтаи забонӣ меафтад.

Усули девори хиштии дар боло зикргардида маъноӣ маҷозӣ дошта, тавассути маҷоз ифода қарда шудааст. Маъноӣ гуфтаҳои болоии маҷоздорро метавон чунин шарҳ дод, ки омӯзиши забон қадам ба қадам аст, яъне донишҷӯён сохти грамматикӣ забонро зина ба зина аз худ мекунад. Баъзан новобаста аз он ки донишҷӯён замони ҳозираи номуайяно меонанд, хангоми амалан истифода бурдани он дар нутқ ба хато роҳ медиханд.

Сабаби ин ҳодиса дар он аст, ки забонмӯзӣ чун роҳи рости ҳамворе набуда, балки бештар ба пайроҳаи пурхамупеч монанд аст.

Зимнан, беҳтарин маҷозе, ки ҷиҳати омӯзиши забон истифода мебаранд, ин маҷоз бо номи “Боғи табиӣ” (Organic Garden) мебошад.

Олим Д. Нунан қайд мекунад: “Хонандагон дар як вақт як чизро чуқур омӯхта наметавонанд, балки бисёрии чизҳоро кам-кам ва зина ба зина меомӯзанд. Гулҳои забонӣ дар як вақт ва бо як суръат ҳамашон баробар намешуқуфанд. Баъзе аз гулҳои забонӣ сустару дертар шуқуфанд, баъзеашон тезтару пештар нашъунамо мекунад” [3,с.102].

Дар китобҳои дарсии грамматика баъзе мавзӯҳо ба мавзӯи асосии дарс даҳолати камдоранд. Инчунин, ба хонандагон машқҳои бо ҳам алоқамандӣ надошта, машқҳои такрорӣ ва муоширатӣ дода мешавад. Гарчанде бо ин роҳ онҳо грамматикаи забонро омӯхта тавонанд ҳам, аммо ин дониш ба хонандагон барои бо забони англисӣ сухан рондану навиштан кифоягӣ намекунад.

Бинобар он, ба хонандагон имкониятҳои додан лозим, ки грамматикаро дар алоқамандӣ бо ҳодисаи ҳаррӯза омӯхта, ҳодисаҳои забониро ба таври амалӣ дар забон истифода баранд.

Мисол: омӯзгор ба донишҷӯён супориш медиҳад, ки якчанд ҷумлаҳои дар тарзи фоил бударо хонанд ва баъд ин ҷумлаҳоро аз рӯи намунаи додашуда ба тарзи мафъул баргардонанд. Саволе ба миён меояд, ки оё ин роҳи таълими тарзи мафъулро метавон ба усули метафораи боғи табиӣ ё девори хишті шомил кард?

Ба хонандагон тарзи мафъули феълро таълим дода, истифодаи амалии онро дар муошират наомӯзонида, бо ҳаёти ҳаррузаи онҳо алоқаманд накардан наметавонад як низоми мураттаб ё табиӣ бошад, балки ин як роҳи сунъист, ки камсамару пурзаҳмат аст.

Ҳамин тавр, вобаста ба гуфтаҳои болоӣ метавон таълими грамматикаро бештар пурмаҳсул намуд, ба шарте ки амалҳои зерин риоя карда шаванд:

- Ба донишҷӯён мисолҳои воқеии (реалӣ) забонӣ дода шаванд. Онҳо бояд ҳодисаҳои грамматикиро дар доираи муҳити гуногуни забонӣ ва таҷрибавӣ омӯзанд.
- Вақте ки донишҷӯён ягон қолаби ҳоси грамматикиро машқ мекунанд, ин маънои онро надорад, ки онҳо аллакай онро аз худ кардаанд. Бинобар ин, омӯзгор ба чунин ҳодиса набояд роҳ диҳад. Машқкунӣ ин танҳо қадами аввалин дар омӯзиши забон мебошад.
- Омӯзгор бояд бисёр имкониятҳоро барои такрор намудани шаклҳои забонӣ фароҳам оварад ва донишҷӯёнро ба супоришҳо ҷалб намояд. Ин супоришҳо ба донишҷӯён барои равшан мушоҳида намудани алоқаҳои байни сохт, маъно ва истифода кӯмак мерасонанд.
- Донишҷӯён бояд роҷеъ ба принципҳои грамматикаи забони англисӣ фаҳмиши худро бо таҷрибаҳои индуктивии омӯзишашон васеъ намоянд, ки ин барои дар муҳити воқеӣ омӯхтани грамматика кӯмак мерасонад.
- Бо мурури замон, донишҷӯён бояд мавзӯҳои забони омӯхташавандаро дар муҳитҳои гуногуну мураккаби забонӣ ва таҷрибавӣ истифода баранд.

Баъзе аз методистони англисшинос фикр мекунанд, ки муқолимаҳо, машқҳо ва муаррифиҳои дедуктивӣ, ки аз тарафи омӯзгорон омода карда мешаванд дар дарси грамматика ягон мавқеи муҳим намебозанд.

Ба фикри мо ин ақида нодуруст аст. Оид ба ин масъала методисти бузурги англис Д.Нунан низ чунин андеша дорад: “Он чи ки ба мо лозим аст, ин тавозун намудан байни машқҳоест, ки ба хонандагон ёрӣ мерасонанд, ки шаклҳои грамматикиро истифода карда суҳбат кунанд ва супоришҳоест, ки барои он шаклҳоро пурмаҳсул дар муошират истифода кардан ёрӣ мекунанд” [3, с.107].

Form-
focused
exercises

Use-focused
tasks

Барои исботи андешаҳо ду мусаввадаи дарси грамматикаи забони англисӣ зимнан манзур мегардад.

Sample Lesson Plan 1

Topic: Perceptions (Describing what you can/could see and hear while on a trip)

Level: Intermediate

Age: 16-18

Time period: 90 min.

Lesson Objective: By the end of the lesson, the students will be able to write a short email using the structure verbs of perception + present participle and can/could + verbs of perception to describe what they could see and hear during a trip.

Activities

✚ Ask the students if they can explain what a “haunted house” is help if necessary - tell them that some people claim that in haunted houses they could see furniture moving and hear doors creaking, ghosts whispering). Ask them if they believe in haunted houses.

Tell the students you are going to read them an email you received from a friend who spent his vacation in an old village house in Scotland. In the message, he described what he could hear /see in that house. Ask them to predict what he heard /saw there. Write their suggestions on the board.

Read the email you received from your friend (Appendix 1).

Ask them to compare their predictions with the email. What did they imagine he could hear /see? Write on the board key sentences summarizing what they have said:

He could see ...

He could hear ...

Analyze the structure with the students. Underline the target structure and explain it. Check their understanding – elicit more examples (What else did my friend hear?).

✚ Tell the students that you are going to show them what your friend could see in the daytime when he visited Edinburgh. Inform the students that you will show them a picture your friend took. Their task will be to remember as many details as possible. Show them the picture provided in Appendix 2 for 30 seconds. After 30 seconds, remove the picture and ask the students to tell you what they remember. If they make mistakes, just repeat their contributions giving them a correct version. Ask them to write down what they remember. Show the picture again. Ask them to check what they have remembered correctly.

After they have shared their contributions, go over the structure again.

Tell them that you will give them another chance to test their memory. Inform them that you will show them trailer for the movie ‘Burn after Reading’.
<https://www.youtube.com/watch?v=eMWu6i7l5ec>

Write on the board:

I saw / heard Brad Pit ...

I saw /heard George Clooney ...

I saw /heard John Malkovich ...

Play the trailer, ask them what they remember.

Play the trailer again, this time let them take notes. Ask them to work in pairs. Give them one minute to write as many sentences about the trailer as they can.

✚ Ask the students to close their eyes. Tell them to imagine they are at home /at their grandparents’ /etc. (let them choose where they are). It’s Friday night and the weather is.... (tell them choose what the weather is like). Tell them to think about what they can see, hear, and smell. Ask them to write down their ideas.

Put them in pairs and tell them to share their stories.

Ask them to change partners and tell their story to someone else.

When they are finished, ask them to write an email to their friend describing where they were and what happened. This is an email and it should be short!

Homework: they can exchange emails and respond to each other.

Appendix 1

Hi there, I hope all is well with you. I’m enjoying my vacation in Scotland, but there’s something weird going on in the house I’m staying in! I LOVE the house – it’s in a remote village in the north, it’s so different from life in the city. During the day, I go for long walks along the seashore and watch the boats floating on waves and the birds flying over the beach. But at night, everything is completely different! Last night I woke up and noticed the curtains in my room moving. Then I heard someone singing outside. I got up and went over to the window. It was a dark night, but the moon was shining brightly. Looking out over the yard, I saw a white apparition moving behind the big old tree next to the gate .... Is this house haunted? What do you think?

Sample Lesson Plan 2

Topic: Describing people, objects and places

Level: Advanced

Age: Adults (17 and up)

Time period: 60 minutes

Lesson Objective: By the end of the lesson, students will be able to use relative clauses to describe people, objects, and places.

Target Grammar Item: Relative clauses

Activities

A Power Point presentation about relative clauses.

Show students the Power Point presentation about relative clauses (see Appendix 1).

Give them explanations about each type. Tell them to take notes.

Engage the students during the presentation – ask them to read the examples.

Ask the students to make up a sentence using five different relative pronouns and adverbs. After reading some of the sentences written by the students, ask them a question:

“Why do you think we use these relative clauses?”

Some examples:

The president, at whose palace we stayed, was very generous towards us.

The surgeon who performed the operation yesterday is very clever.

I played a tennis game with Amir, which made me tired all night yesterday.

Ask the students to form different groups and each group represents a relative pronoun and adverb, such as who, which, and where. The students work in groups and form different sentences.

✚ Give the students some websites to do online exercises. Some of them are:

<http://www.ego4u.com/en/cram-up/tests/relative-clauses-4>

<http://www.eflnet.com/grammar/relpronoun.php>

If you don't have online access, prepare handouts with fill-in-the gaps exercises. Monitor the students and help them if necessary.

✚ Ask students to work individually and write 10 sentences using relative clauses.

When they are finished, ask a volunteer to read his /her sentences aloud. Correct mistakes and ask the student to write correct sentences on the board.

Test student understanding: Give them an unknown text, ask them to underline relative clauses and determine whether they are defining or non-defining.

Appendix 1

<p>Using “which” to give more information. We often use the relative pronoun <i>which</i> to say something about a clause:</p> <ul style="list-style-type: none"> • <u>He was usually late</u>, which always annoyed his father. • <u>We’ve missed our train</u>, which means we may be late. • <u>I played a long tennis game with Amy</u>, which made me absolutely exhausted. 	<p>Relative Adverbs. Time: When or in/ on/ at + which or that</p> <ul style="list-style-type: none"> • That was the year when/ that/ in which I got my degree. • 11 September 2001 was the day when/ that/ on which people’s attitude towards terrorism changed. <p>The adverb (when) can be omitted: 11 September 2001 is the day people’s attitude towards terrorism changed.</p>
<p>Relative Adverbs <u>Place:</u> Where or in/ on/ at + which</p> <ul style="list-style-type: none"> • That’s the factory where/ in which they make chemicals. • That’s the spot where/ on which the battle took place. <p>The adverb <u>where</u> cannot generally be omitted. (Note: We can use <i>where</i> and <i>when</i> without a noun.)</p> <ul style="list-style-type: none"> • Where I used to live has been knocked down. • Do you remember when we all went to a night club? 	<p>Relative Adverbs <u>Reason:</u> Why (for which) (that)</p> <ul style="list-style-type: none"> • The reason why/ for which/ that I can’t go is that I don’t have time. <p>The adverb <u>why</u> can be omitted.</p> <ul style="list-style-type: none"> • The reason I can’t go is that I don’t have time.
<p>Possessive: whose It takes the place of his, her, their or a noun in possessive case (’s).</p> <ul style="list-style-type: none"> • Andy was a pop artist whose paintings are famous worldwide. (His paintings are famous...) • NOT (Whose the) • Charlie, whose sister lives in London, is travelling to England this summer. (Charlie’s sister lives in London.) 	<p><i>Whose + noun can be the object of a preposition.</i></p> <ul style="list-style-type: none"> • The President, in whose private life the newspapers are so interested, has nothing to hide. • The President, whose private life the newspapers are so interested in, has nothing to hide. • Phyllis is the woman whose cottage we once stayed at. • Phyllis is the woman at whose cottage we once stayed.
<p>Whose usually relates to a person/ an animal, but it can relate to other things, especially a country or organization.</p> <ul style="list-style-type: none"> • I wouldn’t fly with an airline whose record is so poor. (Its safety record is so poor.) <p>Note: Instead of <i>whose</i> relating to a thing, we can use the pattern (<i>of which</i>).</p> <ul style="list-style-type: none"> • We were playing a game whose rules we 	<p>The Relative Pronoun <i>What</i> <i>What</i> cannot relate to a noun</p> <ul style="list-style-type: none"> • We’d better write a list of what we need to pack. (= the things we need to pack) • I was going to buy a new coat, but I couldn’t find what I wanted. (= the thing that I wanted) <p>What = the thing that/ the things that</p>

<p>couldn't understand. • We were playing a game, the rules of which we couldn't understand. • We are introducing a new system, the aim of which is to reduce costs.</p>	
--	--

Ҳамин тавр, метафораи боғи табиӣ, чун боғи табиӣ дар назар доштани забонмузӣ, роҳи беҳтарини баён ё тасвир намудани омӯзиши чараёни забон аст. Боғи табиӣ дар муҳиту шароити табиӣ вобаста ба фаслҳои солу обу ҳавои тағирёбанда табиатан мешукуфад, ки омӯзиши забони хориҷӣ низ бояд ҳамингуна табиӣ бошад. Ҳар як донишчӯ хислати гуногуну ба хос ва тағирёбанда дорад. Ин ба монанди гулҳои боғи табиӣ, ки дар он боғ ҳатто ду гули ба ҳам монанд нест. Донишчӯён мисли гулҳое, ки баъзе хурд ва баъзе калон худ мерӯянд, консепсияҳои забонро вобаста ба қобилияти инфиродӣ меомӯзанду мефаҳманд.

Дар мусаввадаи яқум усули боғи табиӣ истифода бурда шудааст. Донишчӯён барои истифода бурдани таассуроти худ ҳавасманд карда шуда, бо қобилияти худ барои фаҳмидани концепт ноил гардиданд. Ба онҳо имконият фароҳам оварда шудааст, ки сохтору қолабҳо ва ҳодисаҳоро мустақилона таҳлил намуда, бо ҳамсухбати худ озодона муошират кунанд, то ки бо ин роҳ малака ва маҳорати забониашонро амалан истифода бурда забонро омӯзанд.

Мусаввадаи дуюм мақсад дорад, ки ба донишчӯёни дараҷаи донишандӯзиашон баланд (advance students) мавзӯи ҷумлаҳои мураккаби муайянкунанда омӯзонда шавад. Донишчӯён хеле маълумоти забони хуб доранд. Усули истифодашуда асосан усули девори ғишти холӣ аст. Шояд ба донишчӯёни болаёқат мувофиқи матлаб бошад, зеро ки калимаи ғиштӣ партофта шудааст ва мисолҳои номуайяни бемаъно вучуд надоранд. Донишчӯён қобилияти мувофиқ намудани мисолҳоро доранд, зеро онҳо дар таҷрибаи ҳаётии шахсии худ вохӯрдаанд.

Донишчӯёни сатҳи донишандӯзиашон паст (beginners) наметавонанд аз чунин дарс баҳраманд гарданд, зеро онҳо дониши хуб надоранд. (ҳатто ғишти хурд надоранд). Қайд кардан бамаврид аст, ки ғиштҳоро ба қанор гирифтани мумкин нест ва метавон дар шумораи қабулшуда бо усули боғи табиӣ истифода бурд. Беҳтар он ки агар ғиштҳоро бо таносуби кам ва гулҳоро бо таносуби бисёр истифода барем.

Аз гуфтаҳои дар боло зикршуда ба хулосае омадан мумкин аст, ки бояд аз усули девори ғиштӣ даст кашид, аммо аз дигар ҷониб ин шарт нест, зеро роҳро ёфта, ин ду усул, яъне боғи табиӣ ва девори ғиштиро, муттаҳид кардан лозим. Ин таълими грамматикаро боз ҳам самараноктар хоҳад кард.

Ҳангоми ба вучуд овардани муносибати табиӣ дар таълими грамматика набояд чунин тасаввуроте ба миён ояд, ки матнҳо ва муқолаҳои махсус навишташуда, машқҳо ва презентатсияҳои дедуктивии муаллим дар дарси грамматика мақомад надоранд. Муҳим ин аст, ки байни машқҳое, ки ба донишчӯён дар фаҳмидани шаклҳои грамматикӣ ва вазифаҳое, ки барои омӯзиши истифодаи ин шаклҳо дар муошират таъсири назаррас доранд як мувозинате барқарор карда шавад. Ҳангоми ҷустуҷӯи роҳҳои мухталифи ноил шудан ба ҳадафҳои таълимӣ набояд андешаи яқеро бар андешаҳои дигарон нисбати масъала афзали мувазир шуморид, ё ин ки омилҳои таълимиро чун усули зехнӣ (маърифатӣ), афзалиятҳои стратегияи омӯзиш, таҷрибаҳои қаблӣ омӯзиш ва контексти фарҳангиро, ки таълиму омӯзиши забонро фаро мегиранд, сарфи назар кард. Ба ҳар ҳол, гарчанде якҷанд созмону таркибҳои грамматикӣ мавҷуданд, ки танҳо бо роҳи муқаррарӣ таълиму омӯхта мешаванд, аммо тадқиқоти бештари муосир возеҳан нишон медиҳанд, ки роҳҳои таълиму омӯзиши аксарияти созмону таркибҳо хеле мураккабу ғайримуқаррарӣ аст.

ПАЙНАВИШТ:

1. De Guerrero, M., Villamil, O.S. Metaphorical conceptualization of EST teaching and learning. In: Language Teaching Research 6/2, 2002. 96-120.
2. Lakoff, G., Johnson M. Metaphors We Live By. Chicago: The University of Chicago Press. 2003.
3. Nunan David. Teaching Grammar in Context. In: ELT Journal, 52/2, 101-109.

REFERENCES:

1. De Guerrero, M., Villamil, O.S. Metaphorical conceptualization of EST teaching and learning. In: Language Teaching Research 6/2, 2002. 96-120.
2. Lakoff, G., Johnson M. Metaphors We Live By. Chicago: The University of Chicago Press. 2003.
3. Nunan David. Teaching Grammar in Context. In: ELT Journal, 52/2, 101-109.